

Slovenske narodne pesmi. Uredil dr. K. Štrekelj. V Ljubljani, 1895. 8°, 196. Del I. Pesmi pripovedne vsebine.

Časi, ko se je z navdušenjem govorilo o narodnem pesništvu, ko so možje kakor J. Grimm, Bodenstedt, Carrier i. dr. izrekli laskave sodbe zlasti o slovanskem narodnem pesništvu, so sicer minili; danes se sodi bolj učenjaški, trezno, brez pretiravanja svoje simpatije o tem narodnem zakladu. Vendar narodno pesništvo zato ni izgubilo svoje vrednosti, in vsakega zavednega Slovenca mora torej prešinjati veselje, da je »Slovenska Matica« vendar pričela izdajanje slovenskih narodnih pesmi in pri izbiranju urednika bila tako srečna ter poverila to važno delo strokovnjaku, kakor je dr. K. Štrekelj.

Narodno pesništvo je vse ono, kar je ustvarila narodova domišljivost, je narodov duševni zaklad, ki se ne izraža samo v pesmih, temveč tudi v pravljicah, basnih, bajkah, pregovorih. Naša zbirka se ozira in se bo ozirala samo na pesmi, torej na plodove v vezani obliki.

Slovenci se sicer ne moremo ponašati s takimi epskimi proizvodi, kakor so srbske narodne pesmi, nabrane od Vuka Št. Karadžića, ruske »biline« in maloruske »dume«; vendar je tudi med našimi pesmimi pripovedne vsebine dokaj precej obširnih in lepih, ki so pravi biseri narodnega pesništva.

Pri vseh slovanskih narodih je nabranega in deloma že izdanega obilo gradiva; poljske narodne pesmi je izdal O. Kolberg („Lud“ 1--23), češko-slovaške Sušil („Moravské národní písně s nápěvy do textu vřadenými, v Brně 1860), maloruske Dragomanov; kakor znano, izide prihodnje leto tudi zbirka hrv. nar. pesmi, ki se je radi smrti svojega urednika dr. Broza nekoliko zakasnila. Tem zbirkam se dostojno pridružuje zbirka Štrekljeva.

Dr. Štrekelj nam je podal v prvem snopiču, ki obsega 12¹/₄ tiskanih pol, 126 pesmi, med katerimi seveda niso vse samostojne, nego jih je več, ki opevajo isto snov in so torej le varijante. Gosp. urejevalec je sprejel v zbirko »vse pristopne narodne pesmi, ki so brez dvoma narodova lastnina, ali vsaj take, da duševne vrednosti narodove ne omadežujejo«, in jih je uredil po načelih, katera nam podaja na platnicah v 5 točkah. Pesmi so natisnjene tako, kakor so zapisane v podstavku, in gosp. urejevalec ni izpremenil v tekstu nič bistvenega. Sprejel je vse inačice in pod črto tudi označil različne redakcije. Urejene so pesmi po snoveh, ki se v njih razpravljajo, ne da bi bil uvedel podrobnejše pododdelke. Obširen uvod, ki nam razjasni marsikaj glede virov in njih zanesljivosti, izide pozneje. Ko bo dovršeno delo, ki bo obsegalo okoli 60 tiskanih pol, se bo nudila našim slovtvenikom lepa prilika za znanstvene razprave, tičočee se narodnega pesništva, zlasti ker je Štrekljeva zbirka res vestno in vzorno urejena.

Nečemu pa moram ugovarjati! Sodba Štrekljeva o našem knjižnem jeziku se mi zdi vsekako prehuda in prestroga; gosp. urejevalec je izvestno pretiraval, pišoč, da je slovenščina pri vsakem pisatelju drugačna in celo pri istem pisatelju drugačna danes, drugačna čez nekaj mesecev. To pač ni povsem res, in naša knjižna slovenščina gotovo ni bila vzrok, da nam pesmi ni podal v knjižnem jeziku, temveč zahteva kritične izdaje, da morajo pesmi ostati take, kakor jih je nabiralec slišal iz ust dotičnih deklamatorjev ali pevcev. To sem omenil le mimogrede.

Štrekljeva zbirka je, kakor se je izrazil o njej sam prof Jagić, vzorna in ustreza vsem zahtevam moderne izdaje narodnega blaga. Umevno je torej, da smo g. dr. K. Štreklju hvaležni za njegov trud, in da željno pričakujemo nadaljnjih snopičev prelepe zbirke. Želeti je, da bi gosp. urejevalec srečno dovršil svoje tako izborno pričeto delo, zajedno pa vzbudil z njim naše še vedno preveč malomarno in brezbrizno razumništvo ter pridobil »Slovenski Matici« mnogo prepotrebnihih novih članov! *Fr. V—c.*

Jenko v novi izdaji. Pesmi. Zložil Simon Jenko. Za tisek priredil Anton Funtek. Ilustracije zvršila J. Kobilca. I. V Ljubljani. Založil Oton Fischer. 1896. — S tem naslovom je izšla nedavno, kakor je »Zvon« že na kratko sporočil, željno pričakovana nova izdaja S. Jenka, in sicer obseza ta zvezek razen životopisa pesnikovega iz peresa prof. Funtka same že natisnjene pesmi v istem vzporedju, kakor jih je izdal S. Jenko sam l. 1865.

Slovenci pri izdajah svojih klasikov sploh nimamo sreče. Izimši Wiesthalerjeve novejšje izdaje Vodnikove proze in poezije in Levčeve izdaje Levstikovih zbranih spisov nimamo nobene druge, katera bi popolnoma ustrezala vsem znanstvenim zahtevam. Prešeren dozdej še ni učakal dostojne izdaje, in Jenku preti, o čemer nas je prepričala ravno Funtkova redakcija, ista žalostna usoda. Kakšna bodi izdaja kateregakoli slovenskega klasika, da služi lahko na eni strani v znanstvene, a na drugi v zabavne svrhe, o tem so pisali poklicani možje že toliko in tako prepričevalno, da je bilo pač pričakovati odsihdob kritičnih izdaj. Toda vseh omenjene razprave vendar niso prepričale; to nam je zopet dokazala nova izdaja Jenkovih pesmi, ki je popolnoma nekritična in v znanstvene svrhe nerabno urejena. Ne samo, da je popravljaj gosp. izdajatelj Jenkov pravopis v sedaj navadni, ampak premenil je celo samovoljno več Jenkovih verzov. Tako ravnanje je pač nedopustno in, kar se tiče prve točke, tudi povse nepotrebno; kajti pravopis, katerega je rabil pesnik, se razlikuje od sedanjega tako neznatno, da se ni bilo bati, da bi ta ali oni kako besedo napačno čital in umel. Ne glede na to pa vobče bije tako popravljanje v lice vsakemu znanstvenemu načelu. Pa same pravopisne preuredbe bi naposled uredniku nove izdaje še ne šteli preveč v zlo, dasi bi bili radi videli Jenkove naglase, njegova ločila, njegov *i* namesto sedanjega *in*, *ko* mesto *kot*, *vsakej* mesto *vsaki* itd. — toda kaj je to! Na str. 9. beremo:

Ko v veselji plava (scil. srce),
Misli pesmi zlate,
Tebi jih podava,
Ki jih delam zate.

Zmisl sam nam tukaj pove pravo obliko »dela«, saj je subjekt v stavku srce. Res ima tudi izvorna izdaja (iz l. 1865.) pravilno:

Ki jih dela zá-te.

V naslednji kitici je oblika »delam« na mestu, ker se menja subjekt. Nato najbrž gosp. izdajatelj ni pazil ter tudi v prejšnji kitici preuredil brez pomisleka zadnji verz.

Če čitamo na str. 1.:

Jasen mir mi v prsi sede,
je to gotovo dobro slovenski rečeno, a Jenko pravi drugače.